

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

IV:4

2014-02-20

S2013/3465/PBB

S2013/3466/PBB

S2014/1631/PBB

Naturvårdsverket

106 48 Stockholm

Uppdrag att upprätta och förvalta en plattform för frågor om hållbar stadsutveckling

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Boverket, Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket att gemensamt upprätta och förvalta en plattform för frågor om hållbar stadsutveckling. Plattformen ska syfta till ökad samverkan, samordning, kunskapsutveckling, kunskapsspridning, erfarenhetsutbyte och verka tillsvidare. Plattformen ska även utgöra ett processstöd för de regionala strukturfondsprogrammens arbete med hållbar stadsutveckling.

Myndigheterna ska inhämta synpunkter från länsstyrelserna, Folkhälsomyndigheten, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)/Movium, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Statens meteorologiska- och hydrologiska institut (SMHI), Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Trafikanalys, Transportstyrelsen, Verket för innovationssystem (Vinnova), Riksantikvarieämbetet, Statens centrum för arkitektur och design, Statens konstråd, aktörer med samordningsansvar för det regionala tillväxtarbetet, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (Mistra) och andra relevanta aktörer.

Boverket har en samordnande roll i uppdraget men myndigheterna ska gemensamt arbeta fram former för organisering och rapportering. Tillväxtverket ska särskilt ansvara för ett processstöd i anslutning till strukturfondsprogrammets arbete med hållbar stadsutveckling. Myndigheterna ska fortlöpande föra dialog med Regeringskansliet (Socialdepartementet och Näringsdepartementet). Årliga rapporter över verksamheten ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet och Näringsdepartementet) senast den 31 januari med start fr.o.m. 2015.

Rapporterna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Rapporten för 2016 bör innehålla analyser av plattformens funktion.

Boverket får för uppdragets genomförande under 2014 använda 500 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 18, anslaget 1:1 Bostadspolitisk utveckling, anslagsposten 1 Bostadspol. utv. – del till Kammarkollegiet. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har och ska ske senast den 1 december 2014. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 27 mars 2015. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. I övrigt ska arbetet bedrivas inom ordinarie förvaltningsanslag.

Bakgrund

Regeringen hade mellan 2008 och 2012 en särskild satsning för att främja en hållbar utveckling av städer, tätorter och bostadsområden – Delegationen för hållbara städer. Delegationens uppgift var att underlätta och stimulera arbetet för långsiktigt, välfungerande och attraktiva stadsmiljöer där hög livskvalitet går hand i hand med en god miljö, ekonomisk tillväxt, social sammanhållning och begränsad klimatpåverkan och anpassning till ett förändrat klimat. I delegationens slutrapporter beskrivs ett antal hinder för en snabb och långsiktigt hållbar omställning av städerna. Exempel är bristande samordning inom och mellan sektorer och politiska nivåer samt otillräckliga satsningar på forskning och kunskapsutveckling. Delegationen lämnade även ett förslag om att utveckla en nationell arena för samverkan med uppgift att bl.a. främja kunskapsutveckling och stärka sammanhållning i frågorna.

EU-kommissionen har ett ökat fokus på hållbar stadsutveckling. Städer ses som motorer i Europas ekonomi samt katalysatorer för kreativitet och innovation. Som en del i EU:s arbete för en hållbar stadsutveckling ska minst fem procent av regionalfondens insatser under strukturfondsperioden 2014–2020 öronmärkas för ändamålet. EU-kommissionen ser ett tvärsektorielt och integrerat synsätt som viktigt för hållbar stadsutveckling och pekar på behovet av kunskapsspridning. För att stärka genomförandet av regionalfondsprogrammen behövs därför ett processtöd för bland annat samordning och lärande inom hållbar stadsutveckling.

Skälen för regeringens beslut

I Sverige bor i dag ca 85 procent av befolkningen i städer och tätorter, en andel som stadigt ökar. Den pågående starka urbaniseringstrenden innebär både utmaningar och möjligheter och gör att städerna blir allt viktigare för att skapa förutsättningar för regional tillväxt, energi- och resurs-

effektivitet, människors välbefinnande och en hållbar samhällsutveckling i stort.

Det finns inte en för alla given definition av begreppet hållbar stadsutveckling, dock finns etablerade förhållningssätt till ämnet, såsom vikten av helhetsperspektiv, tvärsektoriella lösningar och långsiktighet. Med hållbar stadsutveckling avser regeringen en process i ständig förändring, med hänsynstagande till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet och givet lokala och regionala förutsättningar. Planering och insatser måste anpassas till städernas, tätorters och stadsregioners skilda förutsättningar, exempelvis storlek, täthet, geografiskt läge, befolknings- och näringsstruktur. För att möta städernas ekonomiska, miljömässiga och sociala utmaningarna och samtidigt ta till vara på den utvecklingspotential som en ökad koncentration av befolkning, företag och kapital till våra städer och stadsregioner skapar krävs ett integrerat synsätt.

Regeringen anser att samhällsplanering och byggande har en strategisk roll för hållbar stadsutveckling och är ett viktigt redskap genom sin övergripande och samordnade karaktär som syftar till att organisera olika verksamheter till en fysisk helhet. Aktörer inom samhällsplanering och byggande har också goda förutsättningar att bedöma och beakta konsekvenser med utgångspunkt i de olika dimensionerna av hållbarhet. Det är bland annat mot bakgrund av detta som regeringen har gett Boverket i uppdrag att ta fram en vägledning och metod för arbetet med plan- och bygglagens hållbarhetsbestämmelser (dnr S2014/186/PBB).

Människan är den centrala aktören i processen för en hållbar stadsutveckling då det är människan som planerar, bygger, bor, lever och verkar i staden. Samtidigt har samhällsplaneringen och byggandet i städerna väsentlig betydelse för de förutsättningar som skapas för såväl människors liv och beteende som för naturresurshushållning, klimatpåverkan och ekosystemtjänster. Hur städer utvecklas, hur trafiklösningar, bostadsbebyggelse och förutsättningar för näringsverksamhet planeras och samordnas har inverkan på människors vardag, rörelsemönster, fysiska hälsa och möjligheterna till attraktiva livs-, boende- och uppväxtmiljöer. Den fysiska planeringen erbjuder också möjligheter till långsiktig och förebyggande anpassning av bebyggelse och infrastruktur till ett förändrat klimat. Bland annat mot bakgrund av behovet av ett ökat bostadsbyggande, en hållbar samhällsplanering och det faktum att bostadsmarknaden liksom arbetsmarknaden inte längre är begränsad till den egna kommunen har regeringen tillsatt en parlamentarisk kommitté som bl.a. ska se över de regelverk som styr fysisk planering och framtagande av planeringsunderlag på regional nivå som behövs för att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet och en långsiktigt hållbar utveckling i alla delar av landet (S 2013:12) (dir. 2013:78).

En hållbar stadsutveckling förutsätter dock insatser från flera olika aktörer på olika nivåer. Den lokala nivån har en nyckelroll i och med ansvaret

för planering och byggande enligt plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, men även EU, den nationella och regionala nivån samt näringslivets, forskarvärldens och civilsamhällets aktörer har roller i att skapa förutsättningar för hållbar stadsutveckling.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regeringen att en plattform för samverkan, samordning, kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor om hållbar stadsutveckling behöver etableras. Plattformen ska dessutom utgöra ett processtöd för de regionala strukturfondsprogrammets arbete med hållbar stadsutveckling. Staten har en viktig roll i att stärka förutsättningarna för hållbar stadsutveckling genom att underlätta det samarbete som förekommer mellan sektorer och nivåer; lokalt, regionalt och nationellt. Genom långsiktig planering, sektorsövergripande lösningar och ökad samverkan både inom och mellan aktörer på lokal, regional och nationell nivå skapas förutsättningar för en hållbar stadsutveckling.

Närmare om uppdraget

Plattformen bör synliggöra olika initiativ och verksamheter för varandra och bidra till att viktiga erfarenheter utväxlas mellan aktörer. Plattformen ska bidra till tvärsektoriell samverkan, samordning, kunskapsutveckling, kunskapspridning och erfarenhetsutbyte mellan och inom den lokala, regionala och nationella nivån samt näringsliv, forskare och civilsamhälle. Frågor att uppmärksamma kan exempelvis vara forskningen om hållbar samhällsbyggnad som från och med 2013 har fått ökat anslag (prop. 2012/13:30) samt internationella erfarenheter och diskussioner inom området. Plattformen ska även stödja de regionala strukturfondsprogrammets arbete med hållbar stadsutveckling, både för program som uttalat inkluderar öronmärkningen för hållbar stadsutveckling och för program som hanterar stadsutvecklingsfrågor inom ramen för andra insatser, inklusive det europeiska territoriella samarbetet. Förutom det som nämnts ovan handlar det bl.a. om ett stöd i arbetet med att ta fram lokala eller regionala sektorsövergripande integrerade planer och strategier för strukturfondsprogrammets arbete med hållbar stadsutveckling.

En utgångspunkt för plattformen bör vara de av riksdag och regering beslutade relevanta visioner och mål, såsom miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, målen för bostadsmarknaden, friluftslivspolitiken, regionala tillväxtpolitiken m.fl. Plattformens arbete bör vara inriktat på långsiktighet, kontinuitet och städers olika förutsättningar i alla delar av landet.

Myndigheterna ska ta hänsyn till erfarenheterna från Delegationen för hållbara städer och dess arbete med främjande av miljöteknik och innovationer samt det förslag till processtöd för hållbar stadsutveckling i strukturfondsprogrammen som Tillväxtverket i samråd med Boverket

och Naturvårdsverket tagit fram. Myndigheterna ska även beakta relevanta uppdrag och processer såsom arbetet med att arbeta fram en vägledning och metod för arbetet med plan- och bygglagens hållbarhetsbestämmelser (dnr S2014/186/PBB), strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö (dnr M2014/210/Mm) samt arbetet med att genomföra friluftslivspolitikens mål (dnr S2013/8937/SAM).

På regeringens vägnar

Stefan Attefall

Danielle Zachrisson

Likalydande till
Boverket
Statens energimyndighet
Tillväxtverket
Trafikverket

Kopia till

Miljödepartementet/M, KL
Näringsdepartementet/RT, E, TE
Folkhälsomyndigheten
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
(Formas)
Kammarkollegiet
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
(Tillväxtanalys)
Riksantikvarieämbetet
Statens centrum för arkitektur och design
Statens konstråd
Statens meteorologiska- och hydrologiska institut (SMHI)
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)/Movium
Trafikanalys
Transportstyrelsen
Verket för innovationssystem (Vinnova)
Länsstyrelserna
Gotlands kommun
Hallands läns landsting
Skåne läns landsting
Västra Götalands läns landsting
Samverkansorganen
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (Mistra)